

بذر گواهی شده (Certified seed)

به بذوری که از تکثیر بذر ثبت شده حاصل می‌شود، بذر گواهی شده گفته می‌شود و آخرین طبقه بذر در برنامه گواهی بذر می‌باشد. این طبقه بذری دارای برچسب آبی رنگ است و به بذر ورقه آبی معروف می‌باشد و به مقدار فراوان و برای تولید انبوه محصولات زراعی قابل دسترس می‌باشد. برخی اوقات بر روی کیسه های بذری برچسب‌های سبز رنگ مشاهده می‌شود. از برچسب سبز رنگ در مواردی استفاده می‌شود که رقم گواهی نشده است اما تولید کننده آن می‌خواهد این رقم تحت همان استانداردهای کیفی که برای بذر گواهی شده به کار می‌رود، تولید شود.

نمونه‌های از برچسب‌های مراحل مختلف تولید بذر گندم را در شکل صفحه یک ارائه شده است.

لازم به ذکر است برخی اوقات در بعضی کشورها به این طبقات بذری، طبقاتی اضافه و یا حذف می‌شود. برای مثال، در بسیاری از گیاهان دگرگشن به منظور حفظ بهتر خلوص ارقام، طبقه بذر ثبت شده حذف می‌شود و بذر گواهی شده

مسئله‌ها در مدیریت بذر پایه

مراحل و نحوه تولید بذر گواهی شده

بعد از اینکه یک رقم جدید به ثبت موسسه گواهی بذر رسید، عملیات تولید و تکثیر آن به طبقات بذر پایه، بذر ثبت شده و گواهی شده صورت می‌گیرد که برای تایید و گواهی هر طبقه بذری عملیات‌هایی شامل بازرسی بذر و زمین قبل از کاشت، بازرسی مزرعه در طی رشد گیاه، بازرسی در حین برداشت، نمونه برداری از محموله بذر برای انجام آزمون‌های

آزمایشگاهی (شامل آزمون خلوص، قابلیت حیات، رطوبت بذر و آزمون‌های دیگر) و در نهایت برچسب‌زنی ضروری است.

در نهایت بذر گواهی شده پس از توزیع و بازاریابی توسط شرکت‌های تولید کننده و مراکز خدمات حمایتی به دست

کشاورزان تولید کننده می‌رسد، که با توجه به مرقوبیت بذر، مبادرت به تولید محصولات با کیفیت و عملکرد بالا خواهند نمود.

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس

بسمه تعالی

الگوی کلی برنامه گواهی بذر، از اصلاح یک واریته جدید تا امکان بهره برداری از آن توسط کشاورز

نگارش: میثم میری

ناظر بخش کنترل و گواهی بذر و نهال

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس

هدف از گواهی بذر

گواهی بذر برنامه تولید، تکثیر و نگهداری بذرهای ارقام معرفی شده می‌باشد. در این برنامه بذر گواهی شده به وسیله کارشناسان، کشاورزان با تجربه و تولید کنندگان بذر و با کنترل دقیق و بازرسی مرتب در طول فصل رشد و بازرسی پس از زمان برداشت تولید می‌شود. در کشورهای مختلف مسئولیت گواهی بذر بیشتر با دستگاه‌های دولتی است. در ایران مسئولیت گواهی بذر برعهده موسسه تحقیقات ثبت و کنترل و گواهی بذر و نهال است که کارشناسانی با تجربه و پژوهشگر داشته و سال‌هاست کار اصلاح و تولید بذور اصلاح شده و گواهی بذر را انجام می‌دهند.

الگوی کلی برنامه گواهی بذر از اصلاح یک رقم جدید تا امکان بهره‌برداری اقتصادی از آن توسط کشاورزان شامل چهار طبقه بذر به قرار زیر است.

بذر اصلاح شده یا پرورده یا نوکلئوس (Breeder seed)

بذری است که زیر نظر مستقیم اصلاح‌گر و تحت نظارت متخصص اصلاح نباتات تولید شده و دارای برجسب سفید رنگ بوده و به مقدار بسیار ناچیز قابل دسترس و برای تولید بذر پایه کاشته و مورد استفاده قرار می‌گیرد. گاهی این بذر خود به سه بخش پرورده یک، پرورده دو و پرورده سه تقسیم می‌ود.

بذر پایه (Foundation seed) یا سوپرالیته

اولین بذر است که از تکثیر بذر اصلاح شده به دست می‌آید. این بذر نیز تحت نظارت سازمان‌های تولید بذر پایه، چه دولتی یا خصوصی تهیه می‌شود و دارای برجسب سفید رنگ می‌باشد و به مقدار کم قابل دسترس و برای تولید بذر ثبت‌شده کاشته و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بذر ثبت شده (Registered seed) یا مادری یا الیت

به بذری که از تکثیر بذر پایه به دست می‌آید، بذر ثبت شده گفته می‌شود. هدف از این مرحله افزایش نسل دیگری از بذر، قبل از اقدام به تولید بذر گواهی شده می‌باشد و از آن برای تولید بذر گواهی شده استفاده می‌گردد. این طبقه بذر با برجسب ارغوانی رنگ علامت گذاری می‌شود.